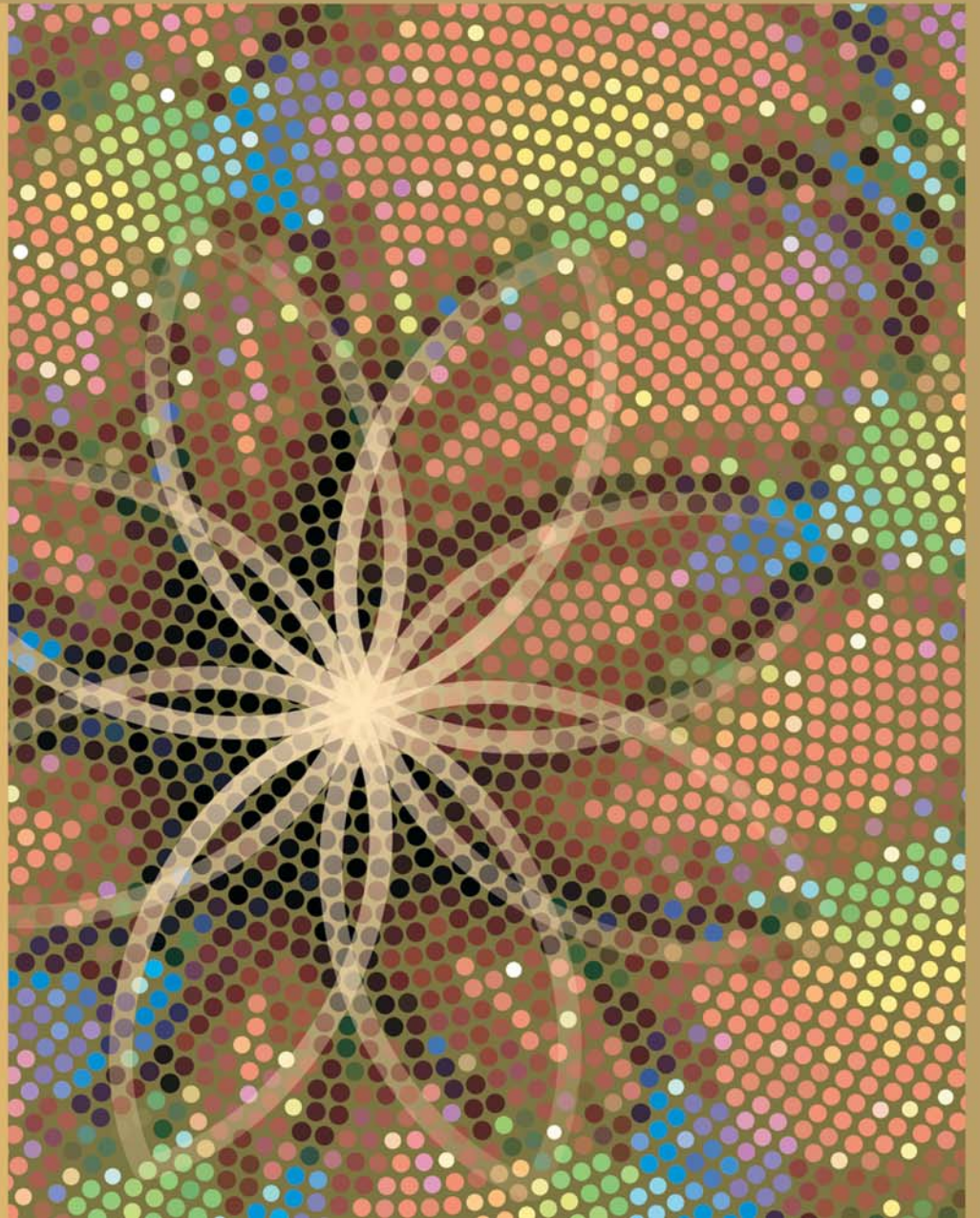

نیم رخ شهر

چاپ دوم

شهر خلاق، طبقه خلاق

شهر خلاق،
طبقه خلاق

به نام آنکه جان را فکرت آموخت
چراغ دل به نور جان برافروخت

سرشناسه	:	اشتری، حسن
عنوان و نام پدیدآور	:	شهر خلاق، طبقه خلاق / نویسنده: حسن اشتری، حافظ مهدنژاد.
مشخصات نشر	:	تهران: تیسرا، ۱۳۹۱.
مشخصات ظاهری	:	۷۵ ص؛ جدول، مصور؛ ۲۱×۱۴/۵.
فروست	:	نگاشت شهر؛ ۳۳.
فروست	:	شهروندی؛ ۱۷.
شابک	:	۵۰۰۰ ریال؛ 978-600-6662-35-0
وضعیت فهرست‌نویسی	:	قیبیا
موضوع	:	شهرسازی
موضوع	:	فرهنگ و تکنولوژی
موضوع	:	اندیشه و تفکر خلاق
موضوع	:	شهرسازی - نوآوری
موضوع	:	شهرسازی - جنبه‌های اقتصادی
شناسه افزوده	:	مهدنژاد، حافظ، ۱۳۶۴ -
شناسه افزوده	:	عماری، حسن، ۱۳۵۷ - ، ناظر علمی
رده‌بندی کنگره	:	۱۳۹۱ ش ۹ ۱۵ الف / ۱۶۶ HT
رده‌بندی دیویی	:	۳۰۷/۱۲۱۶
شماره کتابشناسی ملی	:	۳۰۳۵۸۲۷

چاپ دوم

شہر خلاق، طبقہ خلاق

دکتر حسن اشتری
حافظ مہدنژاد

انتشارات نسا

شهر خلاق، طبقه خلاق
مطالعات شهری؛ نيمرخ شهر
نويسندگان: دكتور حسن اشترى، حافظ مهندزاد
ناظر علمى: دكتور حسن عمارى
مدیر تولید: سيد محمدرضا بهلول
کارشناسان داخلی: مریم صوفی؛ فاطمه کاکویی
چاپ اول، زمستان ۱۳۹۱، چاپ دوم: بهار ۱۳۹۳، شماره نشر: ۵۲
صفحه‌آرایى: فاطمه حامدى یکتا، ویراستار: فائزه مرادى‌زاد، طراحى جلد: مهران مستوفى
لیتوگرافى: کارآ، چاپ: دالاهو، صحافى: فرانگر، ناظر فنى چاپ: مصطفی شریفى
تعداد: ۱۰۰۰ نسخه، قیمت: ۵۰۰۰ تومان، شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۶۶۲-۳۵-۰
همه حقوق چاپ و نشر این اثر محفوظ است، استفاده از مطالب با ذکر منبع بلاشکال است

انتشارات تيسا

تهران، میدان بهارستان، خیابان ظهیرالاسلام، کوچه دیلمان، پلاک ۴ واحد ۳. تلفن: ۳۳۹۹۴۲۳، ۳۳۹۹۳۴۷۰
www.teesa.ir iteesa@mail.com

فهرست

۷	پیشگفتار.....
۹	مقدمه.....
۱۱	اهمیت اقتصاد فرهنگی.....
۱۹	نظریه طبقه خلاق.....
۱۹	پیشینه نظریه طبقه خلاق.....
۲۱	فرایندهای تأثیر گذار در پیدایش ایده شهر خلاق.....
۳۳	تفاوت شهر دیجیتالی و فیزیکی.....
۳۶	اجتماعی - فرهنگی.....
۳۷	مفهوم نظریه طبقه خلاق و شهر خلاق.....
۴۸	نقش سرمایه خلاق در رشد اقتصاد.....
۵۰	عناصر کلیدی شهر خلاق.....
۵۱	اکوسیستم خلاق.....
۵۳	صنایع خلاق - اقتصاد.....
۵۵	۱. میراث و اصطلاحات فرهنگی سنتی.....
۵۵	۲. آثار هنری.....
۵۵	۳. صنایع فرهنگی.....
۵۶	۴. فعالیت‌های خلاق.....
۵۷	مکان - فضاهاى خلاق.....
۵۹	ویژگی‌های خلاق.....
۶۱	افراد - استعدادهاى خلاق.....
۶۲	نکات کلیدی درباره طبقه خلاق.....
۶۲	دیدگاه منتقدان و موافقان نظریه شهر خلاق.....

۶ شهر خلاق، طبقه خلاق

۶۵.....نمونه‌های عملیاتی شهر خلاق

۶۹.....نتیجه‌گیری

۷۳.....کتابنامه

پیشگفتار

در عصر پسامدرن، اقتصاد فرهنگی نقش حائز اهمیتی در توسعه اقتصادی شهرهای جهان دارد. شاهد این امر حضور پررنگ متغیرهای اقتصاد فرهنگی در برنامه‌های تحول اقتصادی شهرهای جهان است. هنر، موسیقی، تئاتر، رسانه‌های خبری و دیجیتال، گردشگری شهری، ویدئو، کامپیوتر، تبلیغات و برگزاری رویدادها و فستیوال‌های بین‌المللی از جمله متغیرهای تأثیرگذار اقتصاد فرهنگی به شمار می‌آیند. در همین راستا در سده بیست‌ویکم، جذب نخبگان و استعدادهای خلاق به یکی از مهم‌ترین ابزارهای شهرها برای رشد و پیشرفت اقتصادی تبدیل شده است. در این راستا، نظریه شهر خلاق توسط ریچارد فلوریدا مطرح گردید که در آن ظهور عصر خلاق در شکل ۱ انقلاب اجتماعی مهارنشده معرفی شده است. به باور این نظریه، جذب افراد خلاق موجب قدرتمند شدن شهرها و بالندگی اقتصادی آن می‌گردد. نظریه شهر خلاق فلوریدا برخلاف جدید بودنش، به سرعت در میان دانشمندان، جغرافی‌دانان و پژوهشگران شهری مورد پذیرش قرار گرفته است. بر همین مبنا، پژوهش حاضر برای اولین بار با استفاده از به‌روزترین منابع معتبر لاتین اقدام به تشریح نقش نظریه طبقه خلاق در پویای اقتصاد فرهنگی کرده است. افزون‌براین، ضمن واکاوی نظریه شهر خلاق و

مهم‌ترین متغیرهای آن، به منظور کاربردی کردن پژوهش به تشریح تجربیات جهانی این موضوع در قالب مطالعه موردی نیز پرداخته است. هدف این پژوهش، تبیین نقش انکارنشدنی نخبگان در توسعه شهرها و ضرورت توجه به حفظ نخبگان و استعدادهای خلاق کشورمان است. نتایج پژوهش، نشان‌دهنده آن است که جذب نخبگان منجر به خلاقیت، نوآوری و جهش اقتصادی شهرها می‌گردد، و این امر به پویایی اقتصاد فرهنگی شهرها می‌انجامد. در کانون تمرکز نظریه شهر خلاق، موضوعاتی از قبیل؛ فناوری، استعداد و تسامح و تساهل مطرح است و شاخص‌های شهر خلاق شامل تعدد مراکز علمی - پژوهشی و دانشگاهی، مراکز هنری - فرهنگی مختلف، فضاهاى مدنى و عمومى، تنوع قومیت‌ها و نژادها و مکان‌های شهری مملو از جمعیت است؛ همچنین در جهان به‌شدت رقابتی امروز، آن دسته از شهرها موفق به جذب نخبگان می‌گردند که از تنوع، تسامح و تساهل بیشتری برخوردار باشند. نقش طبقه خلاق در پویایی اقتصاد فرهنگی مربوط به متغیر تسامح و تساهل است؛ به این معنا که شهرها با ترویج فرهنگی باز، چند ملیتی، تکثرگرا و تسامح‌گرا قادر به جذب نخبگان و به تبع آن پیشرفت و توسعه اقتصادی می‌گردند.

دکتر علی اصغر محکی

کتابنامه

- شورت، جان رنه، (۱۳۸۸)، *نظریه شهری ارزیابی انتقادی*، مترجم: دکتر کرامت‌الله زیار؛ حافظ مهدنژاد؛ فریاد پرهیز، چاپ اول، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- ابراهیمی، مهران، (۱۳۸۷)، *نشست شهر خلاق: مفاهیم، سیاست‌ها، مطالعه موردی از شهرهای موفق و ناموفق*، تهران: مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران، فرهنگسرای نیاوران.
- رفیعیان، محسن (۱۳۹۰)، «درآمدی بر مناطق و شهرهای خلاق»، *مجله شهرداری‌ها*، سال یازدهم، شماره ۱۰۰، صص ۱۵-۱۲.
- رفیعیان، محسن؛ بمانیان، محمدرضا؛ رفیعیان، مجتبی، (۱۳۸۹)، «شناسایی پهنه‌های زمینه‌ساز توسعه خلاق بافت‌های فرسوده با رویکرد گردشگری در برنامه ریزی شهری (نمونه موردی: محله امامزاده یحیی، ناحیه ۲ منطقه ۱۲ تهران)»، *دوفصلنامه مدیریت شهری*، سال یازدهم، شماره ۲۵، صص ۲۵۷-۲۳۵.
- ربانی خوراسگانی، علی؛ ربانی، رسول؛ ادیبی سده، مهدی؛ موذنی، احمد، (۱۳۹۰)، «بررسی نقش تنوع اجتماعی در ایجاد شهرهای خلاق و نوآور (مورد مطالعه: شهر اصفهان)»، *فصلنامه جغرافیا و توسعه*، شماره ۲۱، صص ۱۸۰-۱۵۹.
- Gossling, T. & Rutten R. (2007), "Innovation in regions", *European planning studies*, Vol. 15, No. 2.
- Short, John Rennie and Yeong-Hyun Kim (1999), *Globalization and the City*, New York: Longman.
- Glaeser, Edward L. & Jose A. Scheinkman and Andrei Shleifer, (1995),

- “Economic growth in a cross-section of cities,” *Journal of Monetary Economics*, 36 (1), pp. 117–143.
- Florida, Richard (2002), *The Rise of the Creative Class: and How It’s Transforming Work, Leisure, Community and Everyday Life*, New York: Basic Books.
- Florida, Richard (2005), *Cities and the Creative Class*, New York: Routledge.
- Jameson, Fredric (1991), *Postmodernism, or, the Cultural Logic of Late Capitalism*, Durham, NC: Duke University Press.
- Markusen, Ann and Greg Schrock (2006), “The artistic dividend: urban artistic specialization and economic development implications,” *Urban Studies*, 43 (10), pp. 1661–1686.
- Sasaki, Masayuki (2004), “The role of culture in urban regeneration,” *paper presented in Universal Forum of Cultures*, Barcelona (<www.barcelona2004.org/esp/banco_del_conocimiento/docs/PO_22_EN_SASAKI.pdf>).
- Throsby, David (2001), *Economics and Culture*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Romer, Paul (1990), “Endogenous Technological Change”, *Journal of Political Economy*, No. 98, Vol. 5, S71—S102.
- Jacobs, Jane (1961), *The Death and Life of Great American Cities*, (New York: Random House, 1961).
- Ullman, Edwin (1958), “Regional Development and the Geography of Concentration,” *Papers and Proceedings of the Regional Science Association*, 4, 1958: 179-98.
- Lucas, Glenn C. (1988), “On the mechanics of economic development,” *Journal of Monetary Economics*, 22, pp. 3–42.
- Florida, Richard (2004), *The Rise of the Creative Class: And How It’s Transforming Work, Leisure, Community and Everyday Life (Paperback)*, Basic Books, New York.
- GLA Economics (2004), *Measuring Creativity: 2004 Update of the GLA’s Creative Industry Economic Data*. Greater London Authority, London.

- KEA European Affairs (2006), *The Economy of Culture in Europe*, European Commission DG5, Brussels.
- Roberts (2006), "Marion From 'creative city' to 'no-go areas' The expansion of the night-time economy in British town and city centres", *Cities*, Vol. 23, No. 5, pp. 331–338.
- Vanolo, Alberto (2008), "The image of the creative city: Some reflections on urban branding in Turin", *Cities*, 25, pp. 370–382.
- Long, Joshua (2009), "Sustaining creativity in the creative archetype: The case of Austin", *Cities*, 26 (2009), pp. 210–219.
- Bontje, Marco, Musterd, Sako (2009), *Creative industries, creative class and competitiveness: Expert opinions critically appraised*, *Geoforum* 40, pp. 843–852.
- Peck, Jamie (2005), "Struggling with the creative class", *International Journal of UrbanRegional Research*, 29 (4), pp. 740–770.
- Kloosterman, R. C. (2004), "Recent employment trends in the cultural industries in Amsterdam, Rotterdam, The Hague and Utrecht: a first exploration", *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie*, 95 (2), pp. 243–252.
- Pratt, A. C. (1997), "The cultural industries production system: a case study of employment change in Britain, 1984–91", *Environment and Planning*, 29 (11), 1953–1974.
- Scott, Allen J (2006), "Creative Cities: Conceptual Issues and Policy Questions", *Journal of Urban Affairs*, 28 (1), pp. 1–17.
- Markusen, Ann and Schrock, Greg (2006), "The distinctive city: Divergent patterns in growth", *hierarchy and specialisation. Urban Studies*, 43 (8), pp. 1301–1323.

تهیه کتاب با یکی از روش‌های زیر امکان‌پذیر است :

مراجعه به سایت انتشارات تیسّا و خرید کتاب با **۱۰ درصد تخفیف**

www.teesa.pub

مراجعه حضوری یا سفارش تلفنی :

آدرس : تهران ، دروازه شمیران ، خیابان ابن سینا ، بعد از چهارراه فخرآباد ، کوچه حاج علیرضایی
شماره ۹ ، در کوچک ، طبقه ۲   تلفن تماس : ۷۷۶۰۲۸۹۵-۷۷۶۰۲۸۹۹-۷۷۶۰۴۵۶۳-۷۷۶۰۳۷۰۳

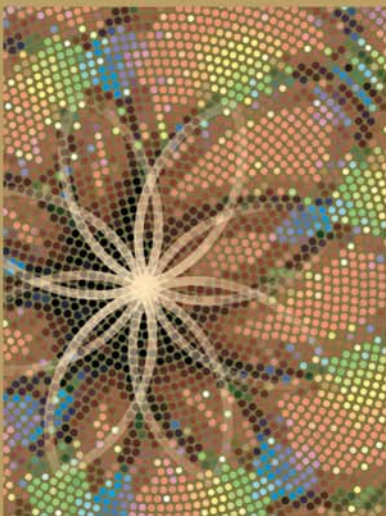
مراجعه به مراکز پخش :

ققنوس : میدان انقلاب ، خیابان منیری جاوید ، کوچه مبین ، شماره ۴
تلفن : ۶۶۴۰۸۶۴۰-۶۶۴۶۰۰۹۹
کسترش : خیابان دماوند ، خیابان سازمان آب ، کوچه چهارم غربی ، شماره ۲۸
تلفن : ۷۷۳۵۰۵۹۸
آثار : خیابان انقلاب ، خیابان ۱۲ فروردین ، خیابان شهدای ژاندارمری
جنب اداره پست ، شماره ۹۵   تلفن : ۶۶۴۶۱۸۹۳-۶۶۹۵۲۲۹۱
فرمنگ : خیابان انقلاب ، خیابان لبافی‌نژاد ، نرسیده به تقاطع کارگر ، شماره ۲۶۶ ، واحد ۵
تلفن : ۶۶۴۸۲۱۵۰
کتاب آوران : خیابان کارگر جنوبی ، کوچه شعله ور ، شماره ۱۶ ، طبقه دوم
تلفن : ۶۶۹۱۰۸۴۴-۶۶۹۲۴۰۲۲

انتشارات تیسّا

- آدرس : تهران ، دروازه شمیران ، خیابان ابن سینا ، بعد از چهارراه فخرآباد ، کوچه حاج علیرضایی ، شماره ۹ ، در کوچک ، طبقه ۲
- تلفن تماس : ۷۷۶۰۲۸۹۵-۷۷۶۰۲۸۹۹-۷۷۶۰۴۵۶۳-۷۷۶۰۳۷۰۳
- www.teesa.pub   • iteesa@mail.com

نظریه شهر خلاق توسط ریچارد فلوریدا مطرح گردید، که در آن ظهور عصر خلاق، در شکل یک انقلاب اجتماعی غیرقابل مهار معرفی شده است. به باور این نظریه، جذب افراد خلاق موجب قدرتمند شدن شهرها و بالندگی اقتصادی آن می‌گردد. این اثرکه توسط اداره کل مطالعات اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران تهیه شده است ضمن معرفی شهر خلاق و طبقه خلاق، نقش غیر قابل انکار نخبگان در توسعه شهرها و ضرورت توجه به حفظ نخبگان و استعدادهای خلاق کشورمان را از منظری متفاوت نشان می‌دهد.

